

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Václava Štencla a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce **Ing. M. M.**, zastoupeného JUDr. Ing. Michalem Čapkem, advokátem se sídlem Písek – Smrkovice, Na Boubín 203, proti žalovanému **Generálnímu finančnímu ředitelství**, se sídlem Praha 1, Lazarská 15/7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 6. 2022, č. j. 57 Af 1/2022-32,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 15. 11. 2021, č. j. 72926/21/7700-40470-108432, zamítl žádost žalobce o prominutí penále ve výši 54 734 Kč, vyměřeného Finančním úřadem pro Jihočeský kraj (dále jen „*správce daně*“) platebním výměrem ze dne 22. 6. 2021, č. j. 1546429/21/20200-31471-307433. Penále bylo žalobci vyměřeno za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně ve výši 95 894 Kč, který byl žalobci vyměřen platebním výměrem správce daně ze dne 3. 12. 2020, č. j. 2261921/20/2200-31471-307433. Žalovaný žádosti o prominutí penále nevyhověl proto, že žalobcem uváděné důvody nejsou relevantní pro prominutí penále a nepředstavují důvody hodné zvláštního zřetele dle § 44a odst. 12 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých

souvisejících zákonů (dále jen „rozpočtová pravidla“). Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou Krajský soud v Brně (dále jen „krajský soud“) shora označeným rozsudkem zamítl.

[2] Krajský soud předně poukázal na to, že otázka porušení rozpočtové kázně již byla pravomocně vyřešena. Jediné, co je povinen posoudit, je existence důvodů hodných zvláštního zřetele pro prominutí penále. Námitky, které zpochybňují rozhodnutí o odvodu nebo se týkají zesplatnění úvěru či výše penále jsou irelevantní. Žalovaný postupoval v souladu se zákonem a pokynem Generálního finančního ředitelství č. GFŘ–D–46 k rozhodování ve věci žádostí o prominutí odvodů za porušení rozpočtové kázně a penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně (dále jen „pokyn GFŘ–D–46“).

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Stěžovatel nejprve reaguje na odkaz žalovaného a krajského soudu, že měl podat odvolání, respektive žalobu proti samotnému platebnímu výměru na penále. K tomu uvádí, že správcem daně mu bylo doporučeno, ať tuto záležitost řeší žádostí o prominutí penále. Smysl smlouvy č. 23103792 o poskytnutí úvěru z prostředků Státního fondu rozvoje bydlení ze dne 23. 3. 2006 (dále jen „smlouva o poskytnutí úvěru“) nebyl nikdy porušen. Úvěr byl použit na bydlení pro mladou rodinu a stěžovatel jej řádně splácí. Otec stěžovatele zemřel 2007, dědické řízení trvalo šest let a vlastníkem části nemovitosti se stal stěžovatel až k 17. 7. 2013. Úmrtí otce stěžovatele je objektivním důvodem, který stojí zcela mimo sféru stěžovatele a lze na něj aplikovat čl. III. pokynu GFŘ–D–46. Stěžovatel spoluvlastnil poloviční podíl na nemovitosti, ve které se nachází bytová jednotka, což pro poskytovatele úvěru znamená ještě větší zajištění než vlastnictví jediné bytové jednotky. Jedná se o případ marginálního pochybení dle čl. III. odst. 4 pokynu GFŘ–D–46. Na závěr stěžovatel poukazuje na rozpor postupu žalovaného a soudu s dobrými mravy, principem spravedlnosti a zdravým rozumem. Stěžovatel je trestán za to, že mu zemřel v relativně nízkém věku otec, který mu s výstavbou pomáhal a byl účastníkem navazující smlouvy o výstavbě.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že stěžovatel neuvádí žádnou novou skutečnost. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[6] Stěžovatel v replice doplňuje, že kasační stížnost obsahuje shodnou argumentaci jako správní žaloba proto, že krajský soud věc nesprávně právně posoudil. Další vytýkanou vadou je nesprávná aplikace čl. III. pokynu GFŘ–D–46. Tato argumentace přitom nebyla vůbec v původní žalobě použita.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4 věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[9] Nejvyšší správní soud předesílá, že se nemohl zabývat kasační námitkou nesprávné aplikace čl. III. pokynu GFŘ–D–46. Tato námitka je ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřipustná, neboť stěžovatel ji poprvé uplatnil až v kasační stížnosti, ačkoliv tak mohl učinit již v žalobě (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 - 155, č. 1743/2009 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí jsou dostupná také na www.nssoud.cz). To, že se jedná o zcela novou argumentaci, ostatně výslovně uvádí sám stěžovatel ve své replice.

[10] Podstatou sporu je otázka, zda stěžovatel ve své žádosti o prominutí penále za prodlení uvedl důvody, pro které mělo být jeho žádosti vyhověno.

[11] Podle § 44a odst. 12 rozpočtových pravidel žalovaný *může z důvodů hodných zvláštního zřetele zcela nebo zčásti prominout odvod za porušení rozpočtové kázně nebo penále za prodlení s ním, s výjimkou odvodu neoprávněně použitých nebo zadržovaných peněžních prostředků podle § 44 odst. 2 písm. a) a b) nebo odvodu peněžních prostředků podle § 44 odst. 2 písm. i).*

[12] Předně je nutno zdůraznit, že v řízení o prominutí odvodu a penále nemůže žalovaný znovu posuzovat porušení rozpočtové kázně. Prominutí není možné vnímat jako další opravný prostředek proti vyměření odvodu a penále (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2019, č. j. 10 Afs 65/2018-42, ze dne 28. 8. 2020, č. j. 4 Afs 110/2020-51, nebo ze dne 8. 9. 2023, č. j. 10 Afs 63/2023 - 53).

[13] V řízení o prominutí odvodu nebo penále se žalovaný musí zabývat tím, jestli jsou dány *důvody hodné zvláštního zřetele*, pro které může zcela nebo zčásti prominout odvod nebo penále. Žalovaný při tomto posuzování disponuje volným správním uvážením (arg.: žalovaný „*může*“, srov. odkazované rozsudky č. j. 10 Afs 65/2018 - 42 a č. j. 10 Afs 63/2023 - 53). Soudní přezkum správního uvážení se omezuje na to, že správní soudy zkoumají, zda správní orgán nepřekročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo jej nezneužil (§ 78 odst. 1 věta druhá s. ř. s.; viz též např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2021, č. j. 7 Afs 314/2019 - 21). To však neznamená, že žalovaný může rezignovat na odůvodnění svého rozhodnutí. Právě naopak, o to důkladněji musí posuzovat všechny podstatné skutkové okolnosti a o to pečlivěji popsat v odůvodnění všechny úvahy, které ho vedly k určitému závěru.

[14] Žalovaný současně v zájmu právní jistoty a jednoty rozhodování vydává vnitřní předpisy, tj. interní normativní akty (nazývané „pokyny“), kterými stanovuje jednotná pravidla pro posuzování žádostí tohoto druhu. Z těchto pokynů se poté odvíjí legitimní očekávání daňových subjektů ohledně rozhodování o jimi uplatněných žádostech (viz rozsudek č. j. 10 Afs 65/2018 - 42). Pro výklad a aplikaci § 44a odst. 12 rozpočtových pravidel žalovaný vydal pokyn GFŘ–D–46, který také v nyní posuzované věci aplikoval. Jak již však kasační soud uvedl výše, stěžovatel interpretaci a aplikaci pravidel obsažených v tomto pokynu v žalobě nezpochybňoval.

[15] Nejvyšší správní soud má v prvé řadě za to, že stěžovatel pojal žádost o prominutí penále za prodlení v rozporu s výše citovanou judikaturou jako další opravný prostředek

proti vyměření odvodu za porušení rozpočtové kázně. Převážná většina úvah stěžovatele zjevně směřuje k tomu, že mu odvod neměl být vůbec vyměřen. Poukazuje totiž na okolnosti, které jsou rozhodné právě pro jeho vyměření. Tvrdí například, že smysl smlouvy o poskytnutí úvěru nikdy nebyl porušen, že byla porušena marginálně, potažmo formálně či nezaviněně a že toto pochybení nemohlo mít vliv na účel poskytnuté finanční podpory. Na tom, že tyto námitky mohl uplatňovat proti samotnému platebnímu výměru na odvod (ať již v odvolání proti němu či ve správní žalobě), nemůže nic změnit skutečnost, že mu údajně bylo doporučeno „finančním úřadem“, ať tuto záležitost řeší žádostí o prominutí penále. Stěžovatel byl v platebních výměrech řádně poučen o opravných prostředcích a proti platebnímu výměru na odvod za porušení rozpočtové kázně také podal odvolání (nutno poznamenat, že prostřednictvím advokátky, která mu jistě mohla poskytnout objektivní poučení o možnostech jeho obrany).

[16] Stěžovatel navíc opomíjí, že předmětem prominutí ani neměl být odvod za porušení rozpočtové kázně, nýbrž výlučně samotné penále za prodlení. Ve své kasační stížnosti se však důvody prodlení vůbec nezabývá a nesnaží se je jakkoliv ospravedlnit. Z obsahu správního spisu je přitom patrné, že i kdyby snad byl samotný odvod nepřiměřeně tvrdý, jak tvrdí stěžovatel, k prodlení vůbec nemuselo dojít, neboť Státní fond rozvoje bydlení stěžovatele nejen opakovaně vyzýval k nápravě zjištěného porušení podmínky smlouvy o poskytnutí úvěru (mít nemovitost po celou dobu splácení úvěru ve svém výlučném vlastnictví), ale po odstoupení od této smlouvy jej také opakovaně vyzýval k navrácení dlužné částky. K tomu přistoupil Státní fond rozvoje bydlení písemnostmi ze dne 11. 4. 2019, ev. č. 23103792, a ze dne 27. 5. 2019, ev. č. 18682/19-SFRB (v této výzvě stanovil stěžovateli lhůtu k zaplacení do 30 dnů, tj. do 28. 6. 2019). Penále za prodlení bylo stěžovateli vyměřeno až za dobu od 29. 6. 2019 a do té doby měl stěžovatel dostatečný prostor, aby dlužnou částku uhradil. Navíc nelze přehlédnout, že stěžovatel nejprve Státní fond rozvoje bydlení požádal o uzavření dohody o plnění dluhu ve splátkách, avšak následně nedoložil listiny nezbytné pro vyhovění této žádosti.

[17] K námitkám fakticky směřujícím proti samotnému vyměření odvodu za porušení rozpočtové kázně Nejvyšší správní soud pro úplnost poznamenává, že odvod spočíval fakticky toliko v zesplatnění poskytnutého úvěru. Stěžovatel tedy na základě tohoto rozhodnutí nebyl povinen uhradit více, nýbrž pouze dříve, než při řádném splácení úvěru. Tento důsledek nelze považovat za nepřiměřený už proto, že na zjednání nápravy měl stěžovatel velmi dlouhou dobu. Stěžovatel byl poprvé vyzván k nápravě v roce 2012, dědické řízení, které stěžovatel údajně považoval za objektivní překážku vyhovění tomuto požadavku, mělo být dle tvrzení stěžovatele ukončeno v roce 2013 a k odstoupení od smlouvy o poskytnutí úvěru přistoupil Státní fond rozvoje bydlení až v roce 2019. Poskytnutí zvýhodněného úvěru z prostředků Státního fondu rozvoje bydlení je přitom dobrodíním ze strany státu, které může být legitimně podmíněno splněním přísných podmínek (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2014, č. j. 8 Ans 4/2013 - 44). Stěžovatel se nemohl z těchto podmínek, na které dobrovolně přistoupil, jednostranně vyvázat s odůvodněním, že se mu jeví jako příliš formální a že pro naplnění účelu smlouvy je podle něj postačující jiný postup.

[18] Nelze souhlasit ani s tvrzením stěžovatele, že by byl „trestán“ za smrt svého otce. Penále za prodlení není sankcí za samotné porušení rozpočtové kázně, nýbrž za prodlení

pokračování

s úhradou odvodu, přičemž smrt otce stěžovatele zjevně nebyla důvodem tohoto prodlení. Údajně vleklé dědické řízení po otci stěžovatele od roku 2007 až do roku 2013 se totiž nemohlo podepsat na prodlení, které mělo započít 29. 6. 2019.

[19] Za důvody hodné zvláštního zřetele nelze považovat ani využití finančních prostředků v souladu se smlouvou o poskytnutí úvěru či řádné splácení úvěru. Plnění smluvních a zákonných povinností je standardem, nikoliv výjimkou hodnou zvláštní pozornosti.

[20] Ze všech výše uvedených důvodů má Nejvyšší správní soud za to, že závěry krajského soudu jsou v souladu se zákonem. Ve skutečnostech, které stěžovatel uvedl ve své žádosti o prominutí penále za prodlení, nelze spatřovat důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 44a odst. 12 rozpočtových pravidel. Postup žalovaného a krajského soudu není ani v rozporu s dobrými mravy či principem spravedlnosti, jak stěžovatel tvrdí. Stěžovatel těmito námitkami opět míří spíše proti „spravedlnosti“ toho, že v podle něj marginálním porušení smlouvy o poskytnutí úvěru bylo spatřováno porušení rozpočtové kázně. Nijak se naopak nevěnuje „spravedlnosti“ vyměření samotného penále za prodlení, do něhož se vůbec nemusel dostat, pokud by poskytnuté peněžní prostředky na výzvy Státního fondu rozvoje bydlení včas vrátil.

[21] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. *in fine* zamítl.

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný sice měl ve věci plný úspěch, nevznikly mu však žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že se žádnému z účastníků náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Poučení : Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 18. ledna 2024

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu